

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

Онуфрієнко Дар'я Віталіївна	
До питання про умови праці педагогічних працівників	520
Опара Наталія Геннадіївна	
Особливості правового регулювання заробітної плати журналістів	523
Сидоренко Анатолій Олександрович	
Щодо сутності соціального захисту членів сімей військовослужбовців	525
Соколов Дмитро Сергійович	
Щодо перерахунку пенсій осіб, звільнених з військової служби	527
Ступакова Інна Гаврилівна	
Нормативне закріплення права працівника на захист своїх трудових прав та інтересів	530
Тішко Дмитро Анатолійович	
Акти МОП про викорінення насильства та домагань у сфері праці: зміст і значення	532
Тодоріка Костянтин Володимирович	
Ознаки соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ	534
Точило Катерина Сергіївна	
Щодо необхідності законодавчого врегулювання контролю роботодавця за виконанням працівниками трудових обов'язків	538
Циганок Володимир Миколайович	
Грошове забезпечення – базис матеріального забезпечення військовослужбовців	541
Юзишен Максим Сергійович	
Служба у Службі безпеки України як різновид найманої праці	543

СЕКЦІЯ 11

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитоновна Тетяна Євгенівна,	
Григор'єва Христина Антонівна	
Юридичні трансформації публічного адміністрування агробізнесу в Україні: еволюція чи проблема?	547
Гавриш Наталя Степанівна	
Правові питання охорони ґрунтового покриву України в умовах збройної агресії Російської Федерації	550
Годованюк Андрій Йосипович	
Європейські орієнтири розвитку бджільництва	553
Канівець Людмила Анатоліївна	
Здійснення екологічних прав в умовах глобальних викликів	556
Платонова Євгенія Олегівна	
Правові новели припинення права власності на землю іноземних суб'єктів	560

3. Кодекс законів про працю України : Затверджено Законом УРСР від 10 грудня 1971 року № 322-VIII. Відомості Верховної Ради України. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.

Ключові слова: працівник, трудові права та інтереси працівника, захист трудових прав та інтересів, законодавство України.

Key words: employee, labor rights and interests of employees, protection of labor rights and interests, legislation of Ukraine.

ТИШКО ДМИТРО АНАТОЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

АКТИ МОП ПРО ВИКОРІНЕННЯ НАСИЛЬСТВА ТА ДОМАГАНЬ У СФЕРІ ПРАЦІ: ЗМІСТ І ЗНАЧЕННЯ

Протидія насильству і домаганням є одним із пріоритетних напрямів діяльності Міжнародної організації праці (далі – МОП). У Декларації століття МОП про майбутнє сфери праці 2019 року висловлено чітку позицію Організації щодо сфери праці, вільної від насильства та домагань. Першими спеціальними актами в цій сфері стали схвалені на 108-й сесії Міжнародної організації праці 21 червня 2019 року Конвенція № 190 про викорінення насильства та домагань у сфері праці та Рекомендація № 206 щодо викорінення насильства та домагань у сфері праці [1]. Схвалення цих актів стало відповіддю МОП на виклики пандемії COVID-19 та спричиненої нею економічної кризи. За таких умов відбулося поширення насильства і домагань, на протидію яким МОП розробила чіткі заходи щодо їх усунення і запобігання на виконання Порядку денного у галузі сталого розвитку на період до 2030 року.

У ст. 1 Конвенції МОП № 190 вперше на міжнародному рівні визнається поняття насильства і домагань як «низка неприйнятних форм поведінки і практик або загрози таких, здійснених одноразово чи систематично, метою, результатом або можливим наслідком яких є заподіяння фізичної, психологічної, сексуальної чи економічної шкоди, включаючи гендерно-обумовлені насильство і домагання». При цьому у ст. 1 також визначається поняття гендерно-обумовлених насильства і домагань.

Враховуючи те, що у національних законодавствах визначення понять насильства і вимагання відрізняються, МОП фактично не розмежовує ці поняття, розглядаючи їх як «низку неприйнятних форм поведінки і практик або загрози таких».

У ст. 2 Конвенції МОП № 190 визначено сферу її охоплення, що є досить широкою, оскільки основною позицією Організації є те, що ніхто не повинен зазнавати насильства та домагань у сфері праці. У зазначеній статті йдеться про найманих працівників за визначенням

національних законодавств та практик, зайнятих осіб безвідносно до їх договірної статусу, осіб, які проходять професійну підготовку, включаючи стажистів на учнів, працівників, чиї трудові відносини було припинено, волонтерів, шукачів роботи та здобувачів вакансій, осіб, які виконують владні функції, виконують обов'язки чи несуть відповідальність роботодавця. Потрібно відзначити, що це перша Конвенція МОП, сфера охоплення якої визначена так широко.

Широкою і є сфера застосування Конвенції МОП № 190. У ст. 2 йдеться про всі державні та приватні сектори економіки як у формальній, так і у неформальній економіці, міські чи сільські райони.

У ст. 3 Конвенції МОП № 190 визначається сфера праці, в якій вчиняються насильство та домагання. Потрібно відзначити новітній підхід МОП до розуміння сфери праці. Зазначена сфера також визначається досить широкою, оскільки йдеться про насильство та домагання, що виникають у період роботи, пов'язані з роботою або виникають у зв'язку з роботою, яка виконується. Широке розуміння сфери праці у ст. 3 Конвенції ґрунтується на тому, що у теперішній час праця не завжди пов'язана з фактичним робочим місцем. Сфера застосування цієї Конвенції охоплює насильство і домагання, які виникають, у тому числі, під час службових відряджень, поїздок на роботу і з роботи, у житлових приміщеннях, наданих роботодавцем, або у ході комунікацій, пов'язаних із трудовою діяльністю, зокрема тих, що забезпечуються інформаційно-комунікаційними технологіями. Отже, сфера застосування Конвенції МОП № 190 включає також кібербулінг.

Окремо зазначається, що зазначена Конвенція поширює захист на працівників, інших зацікавлених осіб, які діють у неформальній економіці (ст. 8).

Статтею 4 Конвенції МОП № 190 встановлені особливі підходи до запобігання та усунення насильства і домагань у сфері праці, а саме інклюзивний, комплексний і гендерно-чутливий підходи. Цією Конвенцією окремо передбачено конкретні заходи з усунення гендерно-обумовлених насильств і домагань, які непропорційно негативно впливають на дівчат і жінок.

Конвенцією МОП № 190 визнано зв'язок між домашнім насильством і сферою праці. Державам-членам необхідно визнавати наслідки домашнього насильства для сфери праці та вживати заходів для пом'якшення його наслідків. Задля цього у Рекомендації МОП № 206 (п.18) зазначається про вжиття таких конкретних заходів, як надання відпустки жертвам насильства, гнучкого графіку роботи, тимчасового захисту від звільнення, урахування випадків домашнього насильства в оцінках факторів ризику на робочих місцях та інформаційно-роз'яснювальних заходів.

Конвенцією МОП № 190 та Рекомендацією МОП № 206 передбачено вжиття інших заходів щодо захисту від насильства та домагань у сфері праці та їх викоринення.

Значення Конвенції МОП № 190 та Рекомендації МОП № 206 полягає в тому, що ці акти встановлюють міжнародні стандарти права кожного на сферу праці, вільну від насильства і домагань, передбачають

конкретні заходи забезпечення ефективного запобігання та захисту від низки неприйнятних форм поведінки та практик. Передбачені нормами цих актів невідкладні заходи розраховані не тільки на періоди спалаху COVID-19 та після нього, а є необхідними «задля стабільного відновлення і посилення життєстійкості перед загрозою майбутніх криз» [2].

Список використаних джерел:

1. Конвенція МОП № 190 та Рекомендація МОП № 206. Короткий огляд. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/briefingnote/wcms_752224.pdf
2. Конвенція МОП № 190 про викорінення насильства та домагань у сфері праці 2019 року: 12 способів, у які вона може підтримати заходи реагування на COVID-19 і подальше відновлення : Інформаційна записка МОП, травень 2020 року. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_750459.pdf

Ключові слова: насильство та домагання, викоріння насильства та домагання, сфера праці, акти МОП.

Key words: violence and harassment, eradication of violence and harassment, field of work, acts of ILO.

ТОДОРІКА КОСТЯНТИН ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ОЗНАКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЖИВУТЬ З ВІЛ

У сучасних умовах боротьба з синдромом набутого імунodefіциту (СНІД) – особливо небезпечною інфекційною хворобою, що зумовлена вірусом імунodefіциту людини (ВІЛ), визнана одним з пріоритетних завдань держави. Для подолання ситуації, що склалася, нашою державою продовжують вживатися заходи щодо подолання епідемії ВІЛ/СНІДу, попередження його поширення та забезпечення належного соціального захисту інфікованих осіб. Проте ефективність соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ, може бути забезпечена лише шляхом реалізації системної та послідовної політики у цій сфері. Не останнє місце у цьому сенсі займає понятійно-категоріальний апарат.

Поняття соціального захисту, зокрема й людей, які живуть з ВІЛ, не дістало свого легального визначення та по-різному характеризується у науці права соціального забезпечення, що зумовлено його здійсненням у різних сферах життєдіяльності людини (економічній, соціальній тощо), що дозволяє науковцям розглядати соціальний захист із різних позицій.

Водночас кожне явище об'єктивної дійсності наділене певними властивостями, які визначають його зміст і дають змогу говорити про особливості. Такі властивості прийнято називати ознаками.